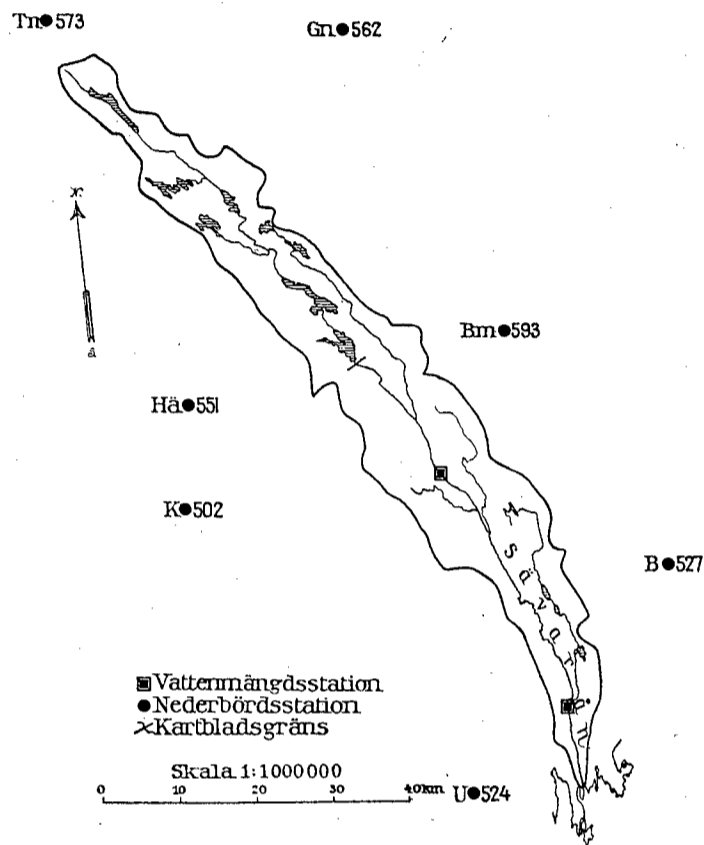

FÖRTECKNING ÖVER SVERIGES VATTENFALL

26. SÄVARÅN

MELLAN LILLSÄVARTRÄSKET OCH HAVET

Kartblad 128/1928

Läge.

Sävarån har mellan Lillsävarträsket och havet en längd av 77.6 km. Hela denna sträcka finnes upptagen på kartbladet Krokbacksforsen. Läget inom flodområdet åskådliggöres av ovanstående kartsnitt, där den övre gränsen är markerad. Området återfinnes på topografiska kartbladen 56 Degerfors NO och SO, 63 Umeå NO och 64 Holmön NV, samtliga i skala 1:100 000.

I administrativt avseende tillhör området Sävar socken och Umeå tingslag samt Degerfors socken och tingslag i Västerbottens län.

De vattenrättsliga förhållandena handhas av Norrbygdens vattendomstol. Sävarån kommer från ett område omedelbart intill Månsträsket i Burträsk (Kalvträskets kapell) socken och rinner ut 15 km rakt O om Umeå. Ungefär två tredjedelar av vattenområdet eller närmare bestämt hela partiet nedanför Storsävarträskets norra del ligger under gränsen för det senglaciala havets största utbredning (M. G.). En väsentlig del av vattenområdet tillhör sålunda älv- och havssedimentens region, medan resten faller inom moränlidernas och de stora myrarnas region. Myrarna finnas huvudsakligen inom övre området, men en icke ringa del av sedimenten inom det nedre äro torvtäckta. Endast en obetydlig del av vattenområdet är lagt under plögen, och de odlingar som finnas ligga huvudsakligen inom sedimentregionen.

M.G. skulle här inom kusttrakten ligga c:a 260 m ö. h. och kring Lossmenträsket inom översta delen av vattenområdet c:a 230 m. Denna höjdskillnad beror på, att landet närmare kusten under den senkvartära tiden höjt sig mera än de inre delarna. Ett par M.G.-observationer finnas från området. Den ena ligger å höjden N om Bergdalen, O om Botsmarksträsket. Nivån är 257 m och markerar undre gränsen för bergets moränkalott. Den andra punkten ligger å Selsberget S om Botsmarksträsket. Bergets topp ligger 254.6 m ö. h.; den är helt respolad och markerar därför endast ett minimivärde på M. G.

Sävaråns lopp är i stort sett synnerligen regelbundet och distinkt till sin NV—SO-liga riktning. Detta beror på den ganska karakteristiska topografien, som fått sin prägel genom inlandsisens arbete. Ser man på detaljerna, företer loppet rätt stora skillnader över och under M.G. Orsaken är att söka i de kvartära avlagringarnas resistens för älvns erosion. Över M.G. utgöras stränderna av torv eller morän med den förstnämnda typen dominerande. Loppet är här visserligen slingrande men icke på ett regelbundet sätt. Inom speciellt sträckan Lossmenträsket—Ekträsk slingrar sig Sävarån fram genom en trakt rik på småsjöar åtskilda av moränrygggar och vallar. Den härvarande mycket speciella topografien sammanhänger med en moräntyp utbildad under vissa av inlandsisens avsmältningsförhållanden. Nedanför M.G., alltså inom sedimentregionen, får älvloppet en annan typ. Det slingrar sig här ofta på ett ormlänkande sätt, det meandrar. Härvid skär älven sig in på sin yttre strand, medan den avlagrar material på läsidan av den inre. Denna sistnämnda blir därför långsluttande, medan den förra blir brant. Efter en tid kan älven på erosionsstranden skära igenom landremsan till nedanför liggande krök. Då den sålunda kommer att taga ett nytt lopp, blir en slinga i det tidigare loppet delvis torrlagd. På sina ställen förblir den dock ofta vattenfylld. Här har

då bildats en korvsjö. Är älven djupare nedskuren, ändrar den dock mera sällan lopp, och korvsjöar komma endast i undantagsfall till utbildning. Som exempel på en sträcka av förra slaget må hänvisas till Sävaråns lopp från Lillsävarträsket till Gravmark. På sträckan ned mot Gunnismark synes älven ligga djupare nedskuren. Nedanför Sävar rinner den mellan relativt låga kärmarkstränder.

Strandtyperna äro starkt växlande beroende på, i vilket material stranden är inskuren. I regel äro stränderna endast en å ett par m höga, men kunna inom sedimentområdet vara högre. Största antecknade höjden, c:a 20 m, är vid Krokbacksforsen. Vid byn Sävar nå de 8 å 10 m. Dessa höga stränder äro i regel mycket branta, beroende på materialets finkornighet och starka sammanhållning. Ras inträffa dock här ganska ofta och kunna förorsaka rätt betydande strandförskjutningar. Sådant material är alltså ganska opålitligt och bör noga undersökas innan dammbyggnader uppföras i detsamma. Berg är blottat flerstades, vanligtvis lokaliserat till forsarna. Som exempel på dylika blottningar må nämnas Skvallerforsen, Klyvedforsen, Tjärnforsen, Botsmarks-kvarnforsen, strax före inloppet i Botsmarksträsket, nedanför Långforsen, i Krokbacksforsen, Kvarnforsen, Holmforsarna samt c:a 2.5 km nedanför Gunnismark.

Berggrunden består inom området ovanför Storsävarträsket till övervägande del av en porfyrisk granit, Revsundsgranit. Nedanför graniterrängen vidtaga gnejser och gnejsgraniter av kustgnejsregionens typer, d. v. s. grafit-, granat-, leptit-, granitgnejs m. fl., genomdragna av pegmatitgångar.

De kvartära avlagringarna bestå av morän, rullstensgrus, sand, mjåla, lera och torv. Moränen håller sig huvudsakligen till de högre områdena, alltså särskilt ovan M.G. Sedimenten däremot ligga i synnerhet nedanför denna gräns. Moränen är en av inlandsisens viktigaste avlagringar. Den är i sin typiska form en fullständigt sorterad jordart, uppbyggd av block, grus och sand i en mycket finkornig grundmassa. Alltefter dess bildningssätt indelar man den i olika typer, av vilka ytmorän och bottenmorän ha den största utbredningen. Den förra är bildad inuti inlandsisen och är av mera sandig och lucker konsistens. Bottenmoränen däremot har avsatts under isen och är på grund av dess enorma tryck mycket hårt sammanpackad. Blockhalten är i båda dessa typer växlande från nästan blockfrihet till rikedom på block av mer än en kbm:s storlek. Som speciella topografiskt framträdande moräntyper må anföras ändmoräner och drumlins i huvudsak uppbyggda av resp. ytmorän och bottenmorän. Ändmoränerna äro vallformiga och bildade framför iskanten vid dess stagnationsperioder eller tillfälliga framryckningar (under vintern). De ligga därför vinkelrätt mot isrörelseriktningen, alltså här i c:a SV—NO. De bli särskilt framträdande såsom uddar i sjöarna. Det på småsjöar rika området mellan Lossmenträsket och Storsävarträsket liksom även området kring den sistnämnda sjön torde uppvisa en hel del ändmoräner. Detsamma är sannolikt även fallet med området c:a 1/2 mil NO om Gravfors. Drumlins däremot äro sträckta i isrörelseriktningen och innehålla ofta en kärna av berg. Då de ofta uppträda i ett relativt stort antal ge de trakten en alldeles speciell topografi. Inom Sävaråns vattenområde förefinnas de huvudsakligen å sträckan Lillsävarträsk—myningen. Drumlinstopografien blir mera markant, då endast ryggar nå upp över den flacka sedimentslätten och särskilt framträdande blir den nere vid kusten, där drumlinryggarna som uddar nå ut i Bottniska viken. De angiva där omedelbart, att isrörelsen svängt av från den NV—SO-liga riktningen i vattenområdets övre del till N—S med någon dragning åt NNO—SSV.

Rullstensåsarna följa älvloppets riktning. De ha nämligen bildats av isälvar, som under högt tryck framruntit med stor hastighet i tunnlar utmed inlandsisens botten. Avsättningen ägde rum omedelbart innanför iskanten. Då det skett genom förmedling av rinnande vatten är materialet (block, grus, sand etc.) väl sorterat samt skiktat. Materialets växlande grovlek ger en föreställning om de olika hastigheterna hos den ström, som avsatt detsamma. Som huvudregel gäller dock, att den tidigaste delen av en årsavsättning är grövst och ligger längst in under isen. Kunskapen om denna regelbundenhet i materialets variation är av vikt vid exploateringen av en ås. Sättet för isälvens avlastning av åsmaterialet är beroende av, om den utmynnar över eller under M.G. I förra fallet sker avlastningen nästan momentant vid istunnelns mynning, och älven kan då även erodera åsen. Utmynnar älven under M.G., alltså under vatten, har densamma ett mottryck utanför iskanten, och materialet kommer till mera successiv avlastning. Påbyggnaden kan då även ske till M.G. men vid denna sker ofta i stället erosion, och det nya materialet avlagras längre ut. Ett område med dylik utveckling är det på erosionsrännor rika fältet mellan Storsävarträsket och Ilväderträsk. Rullstensåsar äro icke närmare karterade i hela sin utsträckning inom Sävaråns vattenområde men finnas på flera ställen. Särskilt vackert utbildade åsar finnas strax ovanför Storsävarträsk. En rygg dyker sålunda upp som en ö ute i nordvästra viken. En annan skarp åsrygg finnes vid åns utlopp ur Lillsävarträsk.

Sand och mjåla dominera inom havs- och älvsedimentens region. Dessa jordarter äro avlagrade i havet eller dess vikar och vanligen samlade i plana fält. Materialet är finkornigt och hos finare typer av ganska stor sammanhållning. Det uppvisar ofta en fin växellagring mellan något grövre och fi-

nare material. Det förra är avsatt av vårfloden. Sedimenten äro vattenområdets viktigaste jordarter, ty det är i huvudsak dessa, som äro odlade, ehuru denna areal ej är stor. Endast c:a 24 kvkm inom hela vattenområdet äro lagda under plojen.

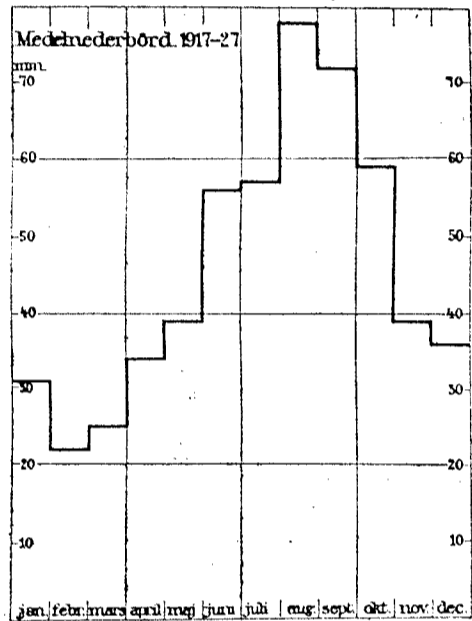
Myrarna äro i regel starrmyrar med vitmossor, alltså starrmossor. Inom områdets övre del äro dock även backslutningarna i större utsträckning försumpade, backmyrar.

Nederbörd. Inom Sävarans område finnas inga nederbördsstationer. I tabellen hava därför sammanställts värden å nederbörden vid i närheten av flodområdet liggande stationer. En västligare belägen station står över en med östligare läge. Stationernas läge åskådliggöres av kartskissen, där även årsmedelnederbörden vid varje station är angiven. Fullständiga observationer för hela den beräknade perioden 1917—27 finnas ej vid stationerna Hällnäs och Bygdsiljum, men med hjälp av de fullständiga serierna har en omräkning för dessa stationer verkställt till perioden 1917—27.

Nederbördsfördelningen under året åskådliggöres även av diagrammet, som är uppgjort enligt medeltalen för samtliga stationer.

Medelnederbörd i mm 1917—1927.

Namn	Be-teck-ning	höjd ö. h. m	jan.	febr.	mars	april	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	år	
581 Talliden	Tn	372	33	21	26	38	34	62	68	88	74	56	36	37	573	
1264 Grönliden	Gn	300	34	22	27	37	43	52	57	90	75	55	34	36	562	
1437 Hällnäs	Hä	189	26	22	22	31	36	62	83	76	71	58	35	29	551	
425 Kulbäcksliden	K	200	27	19	18	26	35	59	62	76	68	50	33	29	502	
1492 Bygdsiljum	Bm	131	38	27	29	40	45	51	46	81	75	66	48	47	593	
50 Bygdeå	B	18	34	25	31	38	37	53	34	62	66	64	43	40	527	
56 Umeå	U	12	27	19	21	30	42	52	48	70	72	63	43	37	524	
Medeltal			175	81	92	25	34	39	56	57	78	72	59	39	36	547

Av diagram och tabell synes, att sommaren är den nederbördsrikaste årstiden. I medeltal är augusti den nederbördsrikaste månaden med 78 mm och februari den nederbördsfattigaste med 22 mm.

I medeltal för samtliga stationer utgör nederbörden 547 mm. Om avrinningen fördelas lika över hela området erhålles i medeltal för år 322 mm. Då nederbördsstationerna ligga jämnt fördelade kan medelnederbörden för hela området approximativt sättas lika med medelnederbörden för stationerna. Under denna förutsättning erhålles en avdunstning av 225 mm och en avrinningskoefficient av 59 %.

Biflöder och sjöar. Sävarån har vid utloppet ur Lillsävarträsket ett nederbördsområde av 389 kvkm och vid mynningen 1 165 kvkm. På den mellanliggande sträckan mottager än följande tillflöden av någon betydelse:

Norsån eller Lillån fr. v. vid km 64.5	152 kvkm
Gravån > > > > 42.3	97 >
Pålböleån > > > > 12.2	149 >
	398 kvkm

Av den totala ökningen, 776 kvkm, komma således på dessa tillflöden 398 kvkm eller c:a 50 %.

Ehuru inga större sjöar förekomma inom området, är dock den sammanlagda sjöarealen förhållandevis stor. De större sjöarnas storlek, den totala sjöarealen samt procenten sjöyta av ovanliggande område vid karakteristiska avsnitt av vattendraget meddelas här.

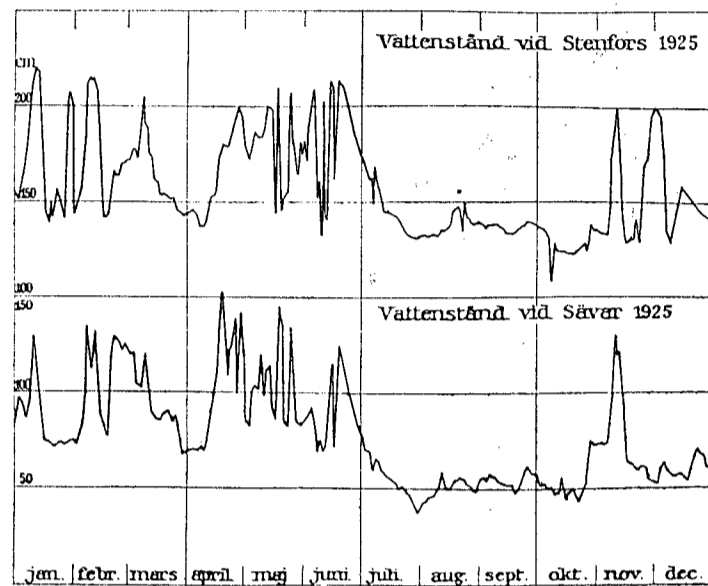
Lössmenträsket	5.5 kvkm
Fäbodträsket	2.4 >
Stora Renträsket	2.2 >
Stora Ekträsket med Ekavan	3.3 >
Villsjön	2.2 >
Storsävarträsket	8.0 >
Lillsävarträsket med Umsjön	6.8 >
Granöträsket	2.1 >
	32.5 kvkm

	Nederbördsområde kvkm	Sjöareal kvkm	Sjö-%
Sävarån vid utloppet ur Lillsävarträsket	389	48.7	12.5
> ovan inflödet av Norsån	468	49.7	10.6
> nedom > > >	620	64.0	10.3
> vid utloppet av Botsmarksträsket	630	65.4	10.4
> > Stenfors pegel	661	66.2	10.0

	Nederbördsområde kvkm	Sjöareal kvkm	Sjö-%
Sävarån ovan inflödet av Pålböleån	958	69.4	7.2
> nedom > > > = Sävar pegel	1 107	75.1	6.8
> vid mynningen	1 165	75.4	6.5

Vattenståndsmätningar föreligga från stationerna Stenfors (från 1/3 1922) och Sävar (från 20/4 1911—21/1 1928). Karakteristiska vattenstånd hava uträknats för perioderna 1923—27 och 1917—27, varvid den senare perioden vid Stenfors bestämts genom jämförelse med de motsvarande värdena vid Sävar. De erhållna karakteristiska värdena äro följande:

	Stenfors m ö. h. 1923—27	Sävar m ö. h. 1917—27	Sjö-%
Högsta högvattenyta	156.20	156.20	7.86
Normal >	155.63	155.58	7.63
> medelvattenyta	154.61	154.53	6.58
Lägsta >	154.55	154.43	6.52
Normal lägvattenyta	154.12	154.09	6.18
Lägsta >	154.05	153.92	6.12

En föreställning om årsvariationen erhålles av diagrammet, som upptager vattenståndskurvor vid Stenfors och Sävar för år 1925. Högsta vattenstånd inträffar vanligen om våren i samband med snösmältningen. Under perioden 1917—27 har vårmaximum vid Sävar inträffat tidigast den 19 april (1925), i medeltal den 16 maj och senast den 19 juni (1918). Inom den övre delen av området börjar våravsmältningen senare, varjämte även magasineringen i sjöar och flottningsmagasin är större än inom den nedre delen. Vid Stenfors är därför vårfloden sitt maximum i allmänhet ganska mycket senare än vid Sävar. Vattenståndskurvorna äro särskilt under våren och försommaren mycket oregelbundna, beroende på ojämn tappning i samband med flottningen. Sommaren utmärkes vanligen av låga vattenstånd. Mot hösten inträffar ofta en betydlig ökning av vattenståndet, orsakad av hög nederbörd samtidigt som avdunstningen vid denna tid är liten. De höga vattenstånd, som ofta förekomma vintertid, motsvaras ej av någon stor avrinning utan bero på isdämning. I särskilt hög grad uppträder sådan dämning vid isläggningen på senhösten samt under tider med mycket låga temperaturer. Både vid Stenfors och Sävar äro vattenstånden mer eller mindre dända av is under hela vintern.

Vattenmängdsmätningar hava utförts vid Stenfors och Sävar och avbördningskurvor uppgjorts för båda dessa platser. Med stöd av avbördningskurvorna och de avlästa vattenstånden hava dagliga vattenmängder uträknats vid Stenfors för perioden 1923—27 och vid Sävar för perioden 1917—27. På grund av isdämningen äro emellertid ej vattenstånden vintertid användbara för beräkning av vattenmängder, utan hava dessa därför under denna årstid bestämts med stöd av utförda vattenmängdsmätningar och med ledning av förhållandena i närbelägna vattendrag. Ur de dagliga vattenmängderna hava beräknats månadsmedia och karakteristiska vattenmängder. Värdena vid Stenfors hava därefter omräknats till perioden 1917—27 med hjälp av motsvarande värden vid Sävar, och slutligen hava under hänsynstagande till områdenas karaktär de i tabellen å sid. 4 angivna vattenmängderna för varje avsnitt av vattendraget uträknats. I stort sett hava därvid värdena ovan Stenfors extrapolerats med ledning av de erhållna vattenmängderna vid denna plats samt mellan Stenfors och Sävar interpolerats med ledning av vattenmängderna vid båda platserna.

Följande månadsmedia och karakteristiska vattenmängder hava erhållits vid Stenfors och Sävar för perioden 1917—27:

Nederbördsområde samt medelvattenmängd och medelavrinning för månad och år (1917—1927).

	Nederbördsområde i kvkm	Medelvattenmängd i kbm per sek. Medelavrinning i liter per sek. och kvkm												
		jan.	febr.	mars	apr.	maj	juni	juli	aug.	sept.	okt.	nov.	dec.	år
Stenfors kbm/sek.	661	2.6	2.3	2.4	4.4	13.9	16.4	10.9	5.3	6.4	6.5	5.6	4.1	6.8
> 1/s. km ²		3.9	3.5	3.6	6.7	21.0	24.8	16.5	8.0	9.7	9.8	8.5	6.2	10.3
Sävar kbm/sek.	1 108	4.2	3.2	3.0	9.4	38.1	20.1	11.7	6.6	10.0	11.5	10.1	7.1	11.3
> 1/s. km ²		3.8	2.9	2.7	8.5	34.4	18.1	10.6	6.0	9.0	10.4	9.1	6.4	10.2

Vattenstånd.

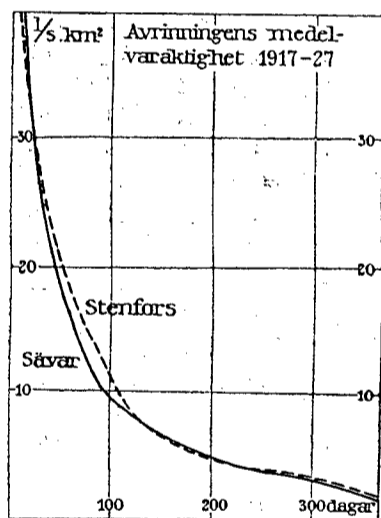
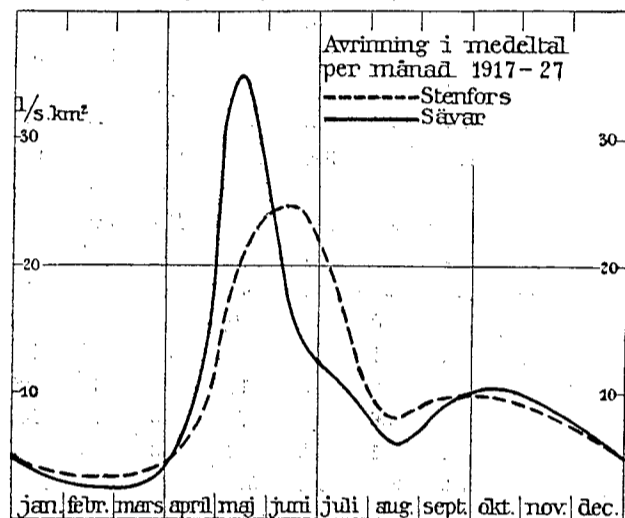
Vattenmängder.

Karakteristiska vattenmängder och motsvarande avrinning (1917—1927).

Period 1917—1927	Stenfors	Sävar	Stenfors	Sävar
	kvm per sek.		liter per sek. o. kvkm	
Högsta högvattenmängd	47	109	71	98
Normal	35	79	53	71
medelvattenmängd	6.8	11.8	10.4	10.2
Lägsta	5.0	7.5	7.6	6.8
Vattenmängd med 50 % varaktighet	3.5	6.1	5.8	5.5
Normal 6-månaders vattenmängd	3.9	6.8	5.9	5.7
Lägsta	2.7	4.7	4.1	4.2
Vattenmängd med 75 % varaktighet	2.6	4.0	3.9	3.6
Normal 9-månaders vattenmängd	2.5	3.9	3.7	3.5
Lägsta	1.7	2.8	2.6	2.5
Normal lågvattenmängd	1.3	2.4	2.0	2.2
Lägsta	0.98	1.8	1.5	1.6

Avrinningsvaraktighet i dagar per år (1917—1927).

Avrinning i l/s. km ²	1	2	3	4	5	6	8	10	15	20	25	50	100
Stenfors	365	358	327	251	190	162	126	107	79	52	35	7	0
Sävar	365	352	306	242	200	169	124	94	64	42	30	11	0

Avrinningens variation åskådliggöres av diagrammet, som framställer avrinningen i månadsmedeltal för perioden 1917—27 vid båda vattenmängdsstationerna.

Avrinningen visar ett något olika förlopp vid Stenfors och Sävar. Vid Sävar har i medeltal maj den största avrinningen medan vid Stenfors avrinningen i medeltal är störst under juni. Vid Sävar är avrinningens maximum i medeltal avsevärt större än vid Stenfors men i stället håller sig avrinningen hög en längre tid vid den senare platsen. Avrinningens lägsta värde inträffar under senkvintern strax före snösmältningens början, och under sensommaren, i augusti månad, visa avrinningskurvorna sekundära minima. Vid minimum är avrinningen större vid Stenfors än vid Sävar. Olikheterna i avrinningens storlek vid Sävar och Stenfors sammanhänger huvudsakligen med olikheten i sjöprocent. Vid Stenfors utgör sjöarealen inom det ovanför liggande området 10.0 % och vid Sävar betydligt mindre eller 6.5 %. Sjöarnas inflytande blir därför inom det förstnämnda området större och vattenmängden mera utjämnad än inom det senare.

Under de enskilda åren förekomma givetvis stora avvikelser från de i diagrammet framställda normala förloppen, då avrinningen i överensstämmelse med vattenståndet under sommar och höst är starkt varierande. Den för skogsälvarna karakteristiska snabbt avrinnande vårfloren framträder naturligt nog mindre väl av de utjämnade kurvorna.

De i tabellerna angivna turbineffekterna hava beräknats ur de naturliga framrinnande vattenmängderna under antagande av en verkningsgrad av 75 % *Disponibel vattenkraft.* Då det endast i undantagsfall varit möjligt att bestämma motsvarande fallhöjder, har beräkningen i allmänhet utgått från medelvattenytan, som vid avvägningen i regel blivit säkert bestämd. Då fallhöjderna vid forsar och fall vanligen öka med fallande vattenstånd, under det att ett motsatt förhållande äger rum för mellanliggande sträckor, är det enligt denna beräkningsgrund vanligare, att forssträckornas effekter blivit för lågt än för högt beräknade. Till fallförlusterna i älven eller i erforderliga kanaler har ingen annan hänsyn tagits, än som kan ligga i den antagna verkningsgraden, och ej heller har hänsyn tagits därtill, att vissa sträckor näppeligen kunna tillgodogöras.

Då svårighet råder att avgränsa vissa forsar, och då uppgifterna angående forsarnas benämning ofta äro ofullständiga, kunna i tabellen mindre felaktigheter i dessa avseenden förekomma.

För olika sträckor hava följande effekter i turbinhästkrafter erhållits:

Km	Effekt vid lågvattenmängd		Effekt med varaktighet av				Effekt vid medelvattenmängd	
	Lägsta	Normal	75 %		50 %		Lägsta	Normal
			Lägsta årsvärde	Hela perioden	Lägsta årsvärde	Hela perioden		
77.6—50.5	1 050	1 370	1 810	2 830	2 890	3 730	5 360	7 260
50.5— 0.0	1 480	1 970	2 400	3 540	3 940	5 140	6 700	9 690
77.6— 0.0	2 530	3 340	4 210	6 370	6 830	8 870	12 060	16 950
Effekt pr km	33	43	51	82	88	110	160	220

På den behandlade sträckan av Sävarån finnas följande kraftverk av någon betydelse:

Botsmarks kvarn i Kvarnforsen. Byggs 1914—15. Den tillgodogjorda fallhöjden är c:a 6 m och den installerade effekten 123 hkr varav 23 hkr för drift av elektrisk generator. Ägare är Anders Karlsson, Botsmark.

Botsmarks såg i Kvarnforsen. Den tillgodogjorda fallhöjden är c:a 4.5 m och den installerade effekten 40 hkr. Ägare äro Botsmarks byamän, Botsmark. I *Kvarnforsen* vid km 46 mindre såg.

I *Killingholmforsen* mindre kraftstation för de kringliggande gårdarnas behov.

Gravmarksforsens kraftstation och kvarn. Byggs 1918. Den tillgodogjorda fallhöjden är 3.5 m och den installerade effekten 125 hkr varav 60 hkr för drift av elektrisk generator. Ägare är Arvid Lundström, Gravmark, Bullmark.

Bullmarks kraftverk och såg i Kvarnforsen. Byggs 1918. Den tillgodogjorda fallhöjden är 2.0 m och den installerade effekten 33 hkr, varav 15 hkr för drift av elektrisk generator. Ägare är Bullmarks el. förening u. p. a., Bullmark.

Sävar såg och kraftstation. Byggs 1917. Den tillgodogjorda fallhöjden är 4 m och den installerade effekten 25 hkr som användes för drift av elektrisk generator. Ägare är Sävar belysningsförening, Sävar.

Sävar kvarn. Den tillgodogjorda fallhöjden är c:a 2.8 m och den installerade effekten 40 hkr för drift av kvarnmaskiner. Ägare är Sandviks Ångsågs A.B., Holmsund.

Allmän farled finnes icke i Sävarån.

Enligt Kungl. Maj:ts kungörelse den 31 aug. 1920 med provisorisk förteckning över vattendrag, i vilka enligt vattenlagen allmän flottled skall bibehållas finnes allmän flottled i Sävarån från åns början i sjön Lossmentrasket och till utloppet i havet.

Kungsådra finnes icke i Sävarån.

Tillgodogjörd vattenkraft.

Farled. Flottled.

Kungsådra.

Förklaringar.

Låg-(hög-)vattenyta = lägsta (högsta) vattenståndet under ett år. Medelvattenyta = medeltalet av de dagliga vattenstånden under ett år. Normal låg-(medel-, hög-)vattenyta = medeltalet av de årliga låg-(medel-, hög-)vattenstånden. Lägsta (högsta)låg-(medel-, hög-)vattenyta hänförs till den betraktade perioden. Analogä betydelse tilläggas de olika vattenmängderna. 9-(6-)månadersvattenmängd = vattenmängd med 75 (50) % varaktighet under ett år = den vattenmängd, som under ett år överskridits under 274 (183)

dagar. Vattenmängd med 75 (50) % varaktighet under en period = den vattenmängd, som överskridits under 75 (50) % av perioden. Effekt vid olika vattenmängd = det antal turbinbästkrafter, som vid en verkningsgrad av 75 % motsvarar resp. vattenmängd och fallhöjden vid medelvattenstånd. Effekt med 75 (50) % varaktighet har analog betydelse med motsvarande vattenmängd.

Avvägda fixpunkter (1922) och pglar.

Förklaringar.

☆ Precisionsfix (järn- eller mässingsdubb). — △ Järndubb (Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt) eller Koppardubb (Rikets allmänna kartverk, nyare fix). — + Kors (Statens meteorologisk-hydrografiska anstalt). — △ Kors (Rikets allmänna kartverk, äldre fix). — v = vänster strand, h = höger strand. — st. = sten. bg. = berg.

Km fr. mynningen	Beskrivning	Höjd över havet m	Km fr. mynningen	Beskrivning	Höjd över havet m
Karta G56 De-gerfors 77.6 v	△ 3 138 bg. <i>Lillsävarträskets utlopp</i> , vid dammen, 10 m nedströms luckorna och 10 m upp mot land från luckorna, 12.5 m från kojans S hörn, å högsta krönet av berget, 0.5 m från branten.	241.35	Karta G63 Umeå 22.9 h	△ 3 159 bg. <i>Hedlunda a</i> , Ö Hedlunda, ca 50 m uppströms fors, ca 50 m nedströms krök av ån, mitt på berghäll, 2 m uppströms björk, 1 m utåt från högvattenlinjen.	58.10
74.0 h	△ 3 139 st. <i>Bergvall</i> , där vägen mellan Bergvall och Åberget skär ån, 8 m nedströms resterna av bron (nu spång), i jordfast sten i strandlinjen.	230.41	22.9 h	△ 3 160 st. <i>Hedlunda b</i> , vid vägskalet, där utfartsvägen från Gunnismark träffar landsvägen, 47 steg V om där milpålen stått, i stort stenblock.	64.72
71.3 h	△ 3 140 st. <i>Igeltjärn</i> , ca 700 m N Igeltjärn, mitt för udden uppströms viken å vänstra stranden, ca 10 m uppströms forsens slut, ca 10 m nedströms toppigt stenblock, i den nedre av två i strandlinjen liggande jordfasta stenar.	220.20	19.2	△ 3 161 st. <i>Gunnismark</i> , 750 m nedströms bron, vid forsens början, 10 m uppströms den långa holmens nedre spets, 3 m från vänstra ågrenen, i jordfast sten, i vilken ring är fästad.	43.92
67.6 h	△ 3 141 st. <i>Västermark</i> , ca 400 m NNO Västermark, ca 20 m uppströms nacken till mindre fors, ca 10 m uppströms flera stenar i ån, i strandlinjen, i jordfast sten i markens plan.	202.14	Karta G64 Holmön 15.8 h	△ 3 162 bg. <i>Svedjan</i> , ca 100 m nedströms den smala holmen vid Svedjan, å berguddens krön, mitt för det lilla fallet i forsens.	30.05
64.2 h	△ 3 142 st. <i>Botsmark</i> , å landsvägsbron landfäste, uppströmssidan, i brobanans plan, 1.3 m från dess västra ända, 0.1 m innanför.	183.24	12.2 v	☆ 3 163 st. <i>Pålböleån</i> , vid och norr om åns intöde i Sävarån, V vägen, 15 steg S broräckets norra ända, i stor jordfast sten. Precisionsfix 1 985.	14.744
59.7 v	△ 3 143 st. <i>Selsfors</i> , NV Selsfors, 32 steg från vägskalet, där väg tager av till Ytterträsk, i stort platt stenblock.	179.51			
56.6 h	△ 3 144 st. <i>Ytterträsk</i> , vid Botsmarksträckets utlopp, 7.5 m uppströms bron mitt, 15 m inåt land från landfästets ytterkant, i jordfast stor sten.	179.51	Karta G63 Umeå		
56.5 v	△ 3 145 st. <i>Stenfors a</i> , å udden 60 m uppströms bron vid Stenfors, ca 50 m nedom forsens, vid medelvatten 3 m från stranden, vid högvatten i strandlinjen, å toppen av jordfast sten.	152.96		Pegel 26—690 Sävar 0-pkt. 22/5 1927	5.75
56.5 v	△ 3 146 st. <i>Stenfors b</i> , 2.25 m nedströms bron, rakt nedströms pegeln.	154.88	11.5 h	△ 2 316 st. <i>Sävar a</i> , ca 300 m uppströms Sävar kyrka, 24 m nedströms nya bron vid sågen, ca 3 m från stranden, invid staket.	7.65
56.5 h	△ 3 147 st. <i>Stenfors c</i> , 1.65 m nedströms landfästet till bron.	155.39	11.5 h	△ 2 318 st. <i>Sävar c</i> , ca 75 m nedströms bron vid sågen, vid stranden, i stor sten i vilken kätting är fästad.	8.12
	△ 3 148 st. <i>Krokån</i> , S om Krokån, där väg tager av till Brattfors, det nordligaste vägskalet, 55 steg N vägskalet, 30 steg V landsvägen, i toppigt sten.	148.88	11.5 h	○ 2 313 st. <i>Sävar d</i> , uppströms landfästet, nedtill i strandlätten, 5.6 m från ån.	8.49
51.9 h	△ 3 149 st. <i>Storkläppmyren</i> , ca 300 m nedströms Västra Krokån, gården mitt för själva forsens, ca 50 m uppåt land från kistan, ca 75 m uppströms udden, i stor sten i strandlinjen vid bäckvattengrenen.	112.96	11.5 h	△ 3 164 st. <i>Sävar e</i> , 23 m nedströms bron vid sågen, 7.3 m från fix a, ca 10 m från stranden, i jordfast sten i markens plan.	9.00
48.8 h	△ 3 150 st. <i>Olofsfors a</i> , 63 m nedströms bron vid Olofsfors, 4 m snett uppströms om en stor ute i ån liggande sten, å toppen av en i strandlinjen belägen stor sten.	90.02	Karta G64 Holmön 10.5 h	△ 3 165 st. <i>Sävar landsvägsbro a</i> , å landfästets nedströmssida, innanför räcket, 0.5 m från brobanan.	10.22
	△ 3 151 st. <i>Olofsfors b</i> , Ö Olofsfors, där väg Bäcknäs—Olofsfors skär landsvägen, vid landsvägens V kant, 134 steg N vägskalet.	107.01	10.5 v	○ 3 166 st. <i>Sävar landsvägsbro b</i> , 10 m nedströms bron, i stor sten i strandlinjen.	3.35
44.2 h	△ 3 152 st. <i>Gravmark a</i> , 3.6 m uppströms landsvägsbron (gamal), 6.6 m från ån, 1.0 m åt älven från brokistans övre kants förlängning, i jordfast sten, 30 cm över marken.	82.98			
	△ 3 153 st. <i>Gravmark b</i> , vid Gravmarks skjutstation, 200 m S bron, 9 steg från landsvägen, 8 steg från gamla manbyggnadens S gavel, något skadat kors i jordfast sten.	90.79	Karta G63 Umeå		
40.5 h	△ 3 154 bg. <i>Holmfors</i> , 10.1 m uppströms landfästet till bron vid Holmfors, i berghällen i strandlinjen.	69.10		☆ 3 167 bg. <i>Krutbrånet</i> , 1.5 km. SV Sävar kyrka, 24 steg NO milstolpe, 3 steg NV vägen. Precisionsfix 1 984.	+33.985
	△ 3 155 st. <i>Furunäs</i> , S Furunäs, invid nordligaste gården av Bullmarks by, 26 steg Ö landsvägen, 14 steg N om nordligaste stugan, i toppigt sten.	71.25	Karta G64 Holmön 3.1 h	△ 3 168 st. <i>Ytterboda</i> , V den sydligaste gården i Ytterboda, Ö Teftens mynning, ca 100 m från åfäran, ca 20 m uppströms röd liten stuga, ca 3 m nedströms grå lada med björk framför.	2.16
32.7 v	△ 3 156 st. <i>Bullmark</i> , ca 200 m nedströms bäck från Lärsjön, å holmen vid intaget till sågen, ca 10 m nedströms holmens övre spets och forsacken, 4 m från forsens i stor sten.	59.80	0.0	△ 3 169 st. <i>Skeppsvik</i> , vid Sävaråns mynning (»sundet») å högra sidan av huvudgrenen, 12 m från densamma, 5 m V stugan, i linje med dess norra gavel.	0.70
30.0 v	△ 3 157 st. <i>Tålsmark a</i> , vid landsvägsbron i Tålsmark, 12.5 m från bron, 2 m nedströms vägdiket, 0.3 m uppströms bron nedströmmlinje.	62.73			
30.0 h	△ 3 158 st. <i>Tålsmark b</i> , 12 m från bron landfäste, 0.5 m nedströms bron uppströmmskant.	62.08			

Texten rörande de geografiska och geologiska förhållandena är författad av Fil. dr. G. Lundqvist.

- Tätviken
- - - Tätviken
- - - Tätviken
- - - Tätviken
- - - Tätviken
- ☆ Fixpunkt (järndubb)
- ▲ Pegelstation
- Utbyggd eller under utbyggnad varande eff.
- Utbyggd eller under utbyggnad varande eff.

SÄVARÅN

Km 0-77.6

Sävar socken och Urmeå tingslag

Blad 26.7 Krokbacksforsen
Huvudflod: 26 Sävarån

SKALA 1:200 000

